

FESTIVAL

midis

MINIMES

ÉTÉ/ZOMER 2020

27.08

PROGRAMME DU JOUR
PROGRAMMA VAN DE DAG

Astor Piazzolla

(1921-1992)

Histoire du Tango / Geschiedenis van de Tango
Bordel 1900
Concert d'aujourd'hui

Tango Ballet

Titulos

La calle

Encuentro - Olvido

Cabaret

Soledad

La calle

Double concerto “Hommage à Liège” /

Dubbelconcert “Hommage à Liège”

Introducción

Milonga

Tango

Marc Grauwels

flûte / fluit

Christophe Delporte

accordéon / accordeon

—
I VIRTUOSI DI WATERLOO

—
violon conducteur / eerste viool
Jean-Frédéric Molard

violon / viool

Michaël Scorieels

Marie-Carmen Suarez

Sylvie Bagara

alto / altviool

Vincent Hepp

violoncelle / cello

Hans Vandaele

contrebasse / contrabas

Philippe Coormans

.....
PROCHAIN CONCERT
VOLGEND CONCERT

COMMENTAIRE

Né à Mar del Plata, en Argentine, le 11 mars 1921, Astor Piazzolla, descendant d'immigrés italiens chassés de leur patrie par la misère, se rend enfant encore aux États-Unis. Il accompagne ses parents, venus tenter leur chance à New York. Nous sommes en 1925. Il dira lui-même, se souvenant de sa jeunesse : « *C'était le temps de la prohibition et de la mafia... Je traînais plus souvent dans les rues qu'à l'école... Mon univers musical se construisit peu à peu à cette époque autour du jazz, de Duke Ellington à Cab Calloway, que j'allais écouter à la porte du Cotton Club, n'ayant ni l'âge ni les moyens d'y entrer. Mon père, lui, passait religieusement sur le gramophone les tangos nostalgiques de Carlos Gardel. Pour mon neuvième anniversaire, il me fit cadeau d'un bandonéon et je pris des cours avec un professeur qui m'initia à la musique classique.* »

En 1937, la famille Piazzolla s'en retourne à Mar del Plata, mais très rapidement Astor est attiré par la capitale. À seize ans il s'installe donc à Buenos Aires, louant une petite chambre dans une pension qu'il paie avec ses premiers cachets : il est engagé comme bandonéoniste dans la formation d'Aníbal Troilo, lui-même excellent spécialiste de l'instrument. Parallèlement, il poursuit ses études musicales – piano et harmonie – auprès d'Alberto Ginastera. En 1946, il monte son premier *orquesta típica*, avec un répertoire exclusif de tangos : « *Je jouais des arrangements personnels, introduisant le ternaire dans des carrures jusque-là immuables, osant harmonies et contrepoints audacieux.* » Le succès n'est hélas pas encore au rendez-vous et Piazzolla, contraint d'abandonner son orchestre, cherche sa voie, se remet à étudier avec frénésie et, cette fois, monte un orchestre à cordes. L'insuccès se poursuit, et avec lui le goût amer des désillusions.

Dans les années 50, lors d'un voyage en Europe, il rencontre Nadia Boulanger à Paris. C'est le tournant de sa vie, car il découvre, grâce à ce professeur de composition prestigieux, que sa voie n'est pas dans la musique « savante » mais bien dans un tango enrichi de formes classiques, de l'apport du jazz et de ses propres intuitions.

De retour à Buenos Aires, il forme en 1955 son premier octuor. Là, il déploie son savoir acquis auprès de Ginastera et de Nadia Boulanger, y mêlant des phrasés empruntés au jazz. Et, surtout, il fait swinguer le tango, nouveauté absolue !

Malgré un tollé général de la part des conservateurs du tango traditionnel, Piazzolla ne déviera plus et jouera désormais la carte du tango moderne. Il fonde notamment un quintette, qui deviendra très célèbre, au sein duquel il militera en faveur du *tango nuevo*.

Tango Ballet fut composé en 1956 pour la bande originale d'un court métrage d'Enrique de Rosas dédié à la danse, film aujourd'hui perdu. Il fut écrit pour le Buenos Aires Octet dont faisait partie Piazzolla. À l'instar des suites baroques qu'admirait le compositeur argentin, cette œuvre s'articule en six scènes très variées, qui expriment différents aspects du tango, tantôt mélancolique ou nostalgique, tantôt rythmé, voire explosif.

L'*Histoire du tango* et le *Double concerto « Hommage à Liège »* rappellent les liens étroits qui s'étaient tissés entre Piazzolla et la Belgique – et particulièrement avec la ville de Liège –, témoignant de l'intense activité musicale de la cité mosane dans les années 80. Le *Double concerto* fut créé en 1985 par Piazzolla, Cacho Tiaro et l'Orchestre Philharmonique de Liège sous la direction de Leo Brouwer. L'*Histoire du tango* quant à elle, fut créée par Marc Grauwels et Guy Lukowski en 1988. C'est une des pièces majeures du compositeur argentin, qui a fait l'objet d'innombrables transcriptions. Elle débute par *Bordel 1900* : les quatre premières notes sont données par la flûte qui imite le sifflet de la police venant évacuer les lieux... et se termine par *Concert d'aujourd'hui*, où la musique de Piazzolla rejoint les concepts de la musique nouvelle.

BIOGRAPHIE

I Virtuosi di Waterloo

Fondé en 1981 à l'initiative du flûtiste belge Marc Grauwels sous le nom de The Brussels Virtuosi, l'ensemble est aujourd'hui basé à Waterloo, où il organise sa propre série de concerts, notamment à la Chapelle Musicale Reine Élisabeth.

Conçu dès l'origine comme un ensemble à géométrie variable allant du trio ou du quatuor à cordes avec flûte jusqu'à l'orchestre de chambre, il s'est toujours attaché à valoriser chaque instrument soliste au sein de la formation.

Marc Grauwels et son ensemble se sont produits partout dans le monde avec des musiciens comme Susanna Mildonian, Nino Rota, Dalia Ouziel, Véronique Bogaerts, Luc Dewez, Marie et Sophie Hallynck, Astor Piazzolla, Claude Bolling, Daniel Blumenthal, David Llvely, Yves Storms, Ronald Van Spaendonck, Ulysse Waterlot, Alexandre Lagoya, Joris Van den Hauwe, Michel Letthie, Julia Puschker etc., invités par les grands festivals belges – en tête desquels les Festivals de Wallonie et le Festival van Vlaanderen – et de nombreux festivals internationaux, en Europe, en Asie, aux États-Unis et en Amérique du Sud.

Depuis quelques années, l'ensemble placé sous la direction de son premier violon soliste Jean-Frédéric Molard effectue annuellement deux tournées en Espagne.

Comptant un nombre impressionnant d'enregistrements à son actif, l'ensemble a obtenu un Prix du disque pour son CD consacré à la musique de chambre avec flûte de Mozart (Hypérion). Son enregistrement de l'Adagio et rondo K 617 de Mozart, avec orgue de verre, intervient dans la bande sonore du film Amadeus de Miloš Forman.

Un programme d'œuvres pour orgue de verre, avec Thomas Bloch en soliste, fait partie des propositions originales de l'ensemble.

COMMENTAAR

Astor Piazzolla is op 11 maart 1921 geboren in Mar del Plata (Argentinië) als nazaat van Italiaanse emigranten die uit armoede hun land hadden verlaten. Als kind trok hij naar de Verenigde Staten, waar zijn ouders in New York hun geluk gingen beproeven. We schrijven 1925. Terugblikkend op zijn jeugd vertelt hij: "Het was de tijd van de drooglegging en de maffia... Ik hing meer op straat rond dan ik op de schoolbanken zat... Mijn muzikale leefwereld bouwde zich langzaamaan op rond de jazzmuziek, van Duke Ellington tot Cab Calloway, die ik ging beluisteren aan de deur van de Cotton Club, waarvoor ik noch de leeftijd noch het geld had om binnen te mogen. Mijn vader draaide op religieuze wijze de nostalgische tango's van Carlos Gardel op de grammofon. Voor mijn negende verjaardag gaf hij me een bandoneon en ik ging les volgen bij een leraar die me initieerde in de klassieke muziek."

In 1937 keert het gezin Piazzolla terug naar Mar del Plata, maar al snel wordt Astor aangetrokken door de hoofdstad. Hij vestigt zich op zijn zestiende in Buenos Aires, waar hij een kamertje huurt in een pension dat hij met zijn eerste gages betaalt: hij vindt een baan als bandoneonspeler in het gezelschap van Anibal Troilo, zelf een gevield bandoneonspecialist. Tegelijkertijd zet hij zijn muziekstudies – piano en harmonie – verder bij Alberto Ginastera. In 1946 brengt hij zijn eerste *orquesta típica* op de been, met uitsluitend tango's op het repertoire: "Ik speelde eigen arrangementen, waarbij ik ternaire ritmes introduceerde in tot dan toe onveranderlijke vormen, met gewaaide harmonieën en vermetele contrapunten." Piazzolla oogst er helaas nog geen succes mee en ziet zich genoodzaakt zijn orkest op te geven. Hij zoekt zijn weg, begint ijverig te studeren en stelt ditmaal een strijkorkest samen. Opnieuw volgt de mislukking én de bittere smaak van de desillusie.

In de jaren 1950, op reis door Europa, ontmoet hij Nadia Boulanger in Parijs. Dit wordt het keerpunt in zijn leven: dankzij deze vermaarde professor compositie ontdekt hij dat zijn weg niet die van de 'ernstige' klassieke muziek is, maar wel van een tango die hij verrijkt met klassieke vormen, elementen uit de jazz en zijn eigen intuïtie.

Terug in Buenos Aires vormt hij in 1955 zijn eerste octet: hij ontvouwt er wat hij leerde bij Ginastera en Nadia Boulanger, vermenigt dit met jazzy frases. En, vooral, hij laat de tango swingen, iets volkomen nieuws!

Ondanks algemeen protest van de behoeders van de traditionele tango, blijft Piazzolla trouw aan zijn eigen pad en speelt hij voortaan de kaart van de moderne tango. Hij vormt een kwintet dat zeer beroemd wordt en waarmee hij de *tango nuevo* bevordert.

Tango Ballet werd in 1956 gecomponeerd voor de soundtrack van een intussen verloren gegane kortfilm die Enrique de Rosas aan deze dans wijdde. Het werk werd geschreven voor het Buenos Aires Octet, waar Piazzolla deel van uitmaakte. Naar het voorbeeld van de baroksuites die de Argentijnse componist zozeer bewonderde, telt het zes onderling sterk verschillende scènes die diverse aspecten van de tango uitdrukken, nu eens melancholisch of nostalgisch, dan weer ritmisch of zelfs explosief.

L'Histoire du tango en het *Double concerto 'Hommage à Liège'* herinneren aan Piazzolla's nauwe banden met België – in het bijzonder met de stad Luik, wat getuigt van de intense muzikale activiteit van de Maasstad in de jaren 1980. Het dubbelconcerto werd in 1985 gecreëerd door Piazzolla, Cacho Tiaro en het Orchestre Philharmonique de Liège onder leiding van Leo Brouwer, *L'Histoire du tango* in 1988 door Marc Grauwels en Guy Lukowski. Laatstgenoemd werk is een van de belangrijkste van de Argentijnse componist en werd meermaals getranscribeerd. Het begint met *Bordeel 1900*: de eerste vier noten worden gespeeld door de dwarsfluit, die het fluitje imiteert van de politie net voor een inval in een bordeel. Het eindigt met *Concert d'aujourd'hui*, waarin de muziek van Piazzolla aansluit bij de concepten van de nieuwe muziek.

Vertaling: Koen Van Caekenbergh

BIOGRAFIE

I Virtuosi di Waterloo

In 1981 deed het ensemble I Virtuosi di Waterloo op initiatief van de Belgische dwarsfluitist Marc Grauwels zijn intrede in de concertwereld onder de noemer The Brussels Virtuosi. Vandaag is het ensemble gevestigd in Waterloo, waar het een eigen concertreeks organiseert, onder meer in de Muziekkapel Koningin Elisabeth.

Sinds zijn oprichting speelt het ensemble in wisselende bezettingen, gaande van trio en strijkkwartet met dwarsfluit tot kamermortestformaties. Daarbij gaat er stevast aandacht uit naar de verschillende solo-instrumenten uit het ensemble.

Marc Grauwels en zijn ensemble hebben overal ter wereld geconcerneerd met musici als Susanna Mildonian, Nino Rota, Dalia Ouziel, Véronique Bogaerts, Luc Dewez, Marie et Sophie Hallynck, Astor Piazzolla, Claude Bolling, Daniel Blumenthal, David Llvely, Yves Storms, Ronald Van Spaendonck, Ulysse Waterlot, Alexandre Lagoya, Joris Van den Hauwe, Michel Lethiec, Julia Puschker enz. Ze waren te gast op grote Belgische festivals, waaronder in de eerste plaats de Festivals de Wallonie en het Festival van Vlaanderen, maar ook op verscheidene buitenlandse festivals in Europa, Azië, de Verenigde Staten en Zuid-Amerika.

I Virtuosi di Waterloo wordt sinds enkele jaren geleid door concertmeester Jean-Frédéric Molard en maakt jaarlijks twee concerttours in Spanje.

Het ensemble heeft een indrukwekkend aantal opnames op zijn naam staan en behaalde de Prix du disque met zijn cd gewijd aan Mozarts kamermuziek met fluit (*Hypérion*). De opname van het Adagio en rondo KV 617 van Mozart, met glasorgel, werd gebruikt voor de soundtrack van de film Amadeus van Miloš Forman.

Een van de meest originele programma's van I Virtuosi di Waterloo bestaat uit werk voor glasorgel, met Thomas Bloch als solist.

12:15
the summer
music festival

La culture se joue dans Le Soir

Musique, cinéma, art, scènes. Rendez-vous chaque jour dans Le Soir et chaque mercredi dans le MAD.

Plus d'infos > www.lesoir.be/mad

LE SOIR
Repensons notre quotidien

la boîte à musique

74 Coudenberg, 1000 Brussels
+ 32 2 513 09 65

www.laboitteamusique.eu

Votre spécialiste en
musique classique

Uw specialist in
klassieke muziek

REMERCIEMENTS / DANKWOORD

Opus 3 remercie tous ceux qui ont collaboré à la réalisation de cette 34e édition du Festival Midis-Minimes /

Opus 3 dankt van harte allen die hebben bijgedragen tot de realisatie van het 34ste Festival Midis-Minimes

La Fédération Wallonie-Bruxelles, Direction générale de la Culture, Service de la Musique

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, Finance et Budget / de Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, Financiën en Begroting

La Commission communautaire française

La Ville de Bruxelles / de Stad Brussel

La Loterie Nationale / de Nationale Loterij

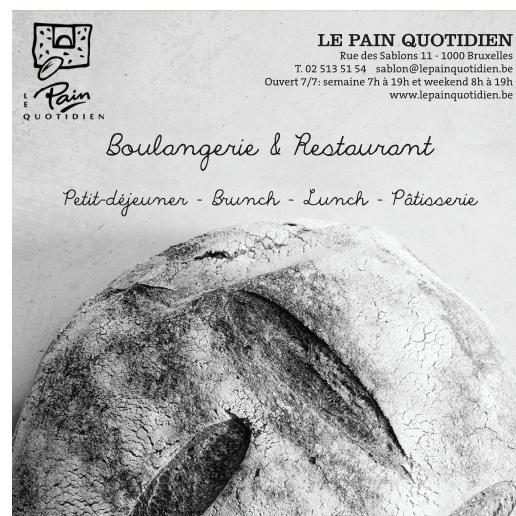
Le/het Koninklijk Conservatorium Brussel

La Boîte à Musique

RTBF-Musiq'3

RTBF-La1ère

Le Soir

LE SOIR

